

Gegevensverzameling en verwerking

Er is gekozen om alleen vennen te onderzoeken in Noord-Brabant. Er zijn 30 vennen uitgezocht die allemaal driemaal bezocht zijn. Van deze 30 vennen zijn gegevens verzameld over libellen, vegetatietypen en milieuvariabelen. Voor dit onderzoek zijn drie milieuvariabelen onderzocht. Dit zijn elektrisch geleidend vermogen (EGV), zuurgraad en zuurstofverzadiging. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is het belangrijk zo weinig mogelijk invloed te hebben van variatie in externe factoren. Daarom zijn zoveel mogelijk vergelijkbare omstandigheden gekozen voor de externe factoren bij het verzamelen van de gegevens. Dit is voornamelijk gedaan met behulp van de handleiding van het Landelijk Meetnet Libellen. De verzamelde gegevens zijn vervolgens geanalyseerd en zijn drie libellengemeenschappen gevonden. Met behulp van de drie gevonden libellengemeenschappen kan veel gezegd worden over de milieuvariabelen in het ven waarbij de libellengemeenschap waargenomen is.

Conclusies

Er zijn drie verschillende libellengemeenschappen gevonden in dit onderzoek:

- Libellengemeenschap (5 soorten) van zure vennen die last hebben van verdroging. Hierin zitten ondermeer watersnuffel en zwarte heidelibel
- Libellengemeenschap (4 soorten) van relatief voedselrijke en gebufferde vennen met veel waterplanten, al dan niet met een hoge zuurstofverzadiging. Hierin zitten ondermeer grote roodoogjuffer en lantaarntje.
- Libellengemeenschap (14 soorten) van relatief voedselarme en gebufferde vennen met onder andere de azuurwaterjuffer, grote keizerlibel en speerwaterjuffer.

Hieruit blijkt dus dat libellen inderdaad verschillende eisen stellen aan milieuvariabelen en dat het daarom niet mogelijk is om ideale omstandigheden te vinden voor een zo groot mogelijke soortenrijkdom. Het is daarom van belang voor libellen dat er zo veel mogelijk verschillende typen vennen behouden worden om zoveel mogelijk soorten te ondersteunen.

Vervolgonderzoek

Het zou interessant zijn als dit onderzoek in de toekomst verder uitgebreid kan worden, voor met name andere watertypen. Op deze manier kan er in de toekomst een dekkend onderzoek ontstaan voor alle watertypen in Nederland. Deze onderzoeken kunnen voor tal van doeleinden gebruikt worden. Vervolgonderzoek kan goed uitgevoerd worden door studenten op zowel HBO als WO niveau waarbij mijn onderzoek als handleiding gebruikt kan worden en waarbij het onderzoek eventueel zelfs nog verdiept of verbreed kan worden.

Tot slot

Het ligt in de bedoeling om de resultaten van het onderzoek te publiceren in Brachytron. Verder zijn alle telresultaten opgenomen in het bestand van het Landelijk Meetnet Libellen.

Tim de Boer

Homochroom vrouwtje Noordse witsnuitlibel, Buurserzand

Op vrijdag 12 juni 2009 zag ik in het noordelijk deel van het Buurserzand een vrouwtje Noordse witsnuitlibel met een rood gekleurd achterlijf: een homochroom of, ook wel androchroom (Vrouwtjes die erg lijken op mannetjes (Red.)) genaamd, gekleurd vrouwtje. Dit vrouwtje rustte op de bodem, vrij ver van het water verwijderd. Ze vloog direct op, en er vandoor, toen ik haar probeerde te benaderen voor het maken van een foto.

Dit is mijn tweede waarneming van een homochroom gekleurd vrouwtje Noordse witsnuitlibel in het Buurserzand. Mijn eerste waarneming van een homochroom gekleurd vrouwtje Noordse wit-

snuitlibel was in 2007 toen ik op 25 april 's middags in het zuidelijk deel van het Buurserzand een eileggend vrouwtje waarnam bij een ven.

De afwijkende kleur van het achterlijf vormt kennelijk geen belemmering voor een succesvolle voortplanting! Opmerkelijk is nog dat ik in het nabij gelegen Haaksbergerveen, waar de Noordse witsnuitlibel in veel grotere aantallen voorkomt, tot nu toe geen homochroom gekleurde vrouwtjes heb waargenomen. In De Nederlandse libellen, 2002, wordt het voorkomen van homochroom gekleurde vrouwtjes overigens niet vermeld.

Gerard Dutmer

Zadellibel in het Buurserzand

Mijn eerste waarneming uit Turkije (2006)

Mijn eerste waarneming van een Zadellibel was in 2006, op dinsdag 28 maart in Turkije, in het plaatsje Manavgat, nabij Side, aan de zuidkust, tijdens de zonsverduisteringreis. Hier foerageerden een tiental Zadellibellen boven een ruderaal terrein nabij de grote moskee en de rivier die door het plaatsje stroomt. Opvallend is de bleke "zandkleur" van deze libellen. Volgens Brachytron, Dragonflies of Turkey, december 2006, is de Zadellibel zo ongeveer de enige libel die eind maart in aantal als volwassen imago in Turkije waar te nemen is.

Mijn tweede waarneming (2007)

Mijn tweede waarneming was maandagmiddag 16 juli 2007 toen ik omstreeks 14.15 uur bij een ven in het Buurserzand, dat pal ten oosten van Haaksbergen ligt, een opvallend lichtgekleurde "Glazenmaker" waarnam: onmiskenbaar een Zadellibel.

Mijn derde waarneming (2009)

En nu, op zaterdag 12 augustus 2009, mijn tweede waarneming van een Zadellibel in het Buurserzand. Bij een, geheel met Gagelstruiken omzoomd ven zag ik een opvallend licht gekleurde "Glazenmaker" laag boven het water vliegen. Jammer genoeg vloog deze vrijwel direct verder zodat het bij deze oppervlakkige waarneming gebleven is. Desondanks was het weer een fraaie waarneming van deze opvallend lichtgekleurde "Glazenmaker". Overigens ligt dit met Gagelstruiken omzoomde ven vlakbij het natuurontwikkelingsplasje waar ik in 2007 boven vermelde waarneming van een Zadellibel deed. Dit plasje was dit jaar begin juni al droog gevallen. Verder werden de volgende libellen die middag bij het met Gagel omzoomde ven waargenomen: Watersnuffel: tien mannetjes, Tengere pantserjuffer: ongeveer vijftig exemplaren, Zwarte heidelibel: tien exemplaren en Houtpantserjuffer: tien exemplaren.

Gerard Dutmer

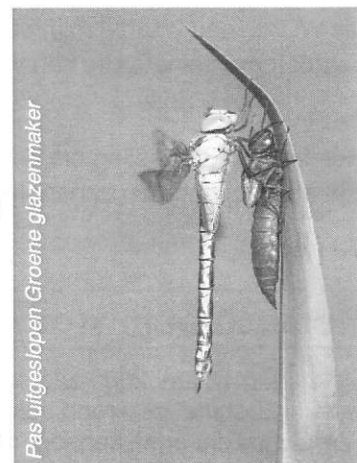
Groene Glazenmaker in de stad Groningen

Afgelopen zomer is de Groene Glazenmaker aangetroffen in de stad Groningen. De soort is aangetroffen in de wijk Rietlanden aan de noordoostzijde van de stad. Hier zijn de laatste jaren krabbescheerplanten gaan groeien. Het was dus wachten op de eerste groene glazenmakers.

De laatste waarneming van groene glazenmaker (eiafzettend) uit de stad Groningen (Oostersluis) dateerde van 1999. Na het schonen van de Oostersluis is deze kleine populatie verdwenen (Ketelaar & van de Wetering, 2000). De gemeente is erg blij met de terugkomst van de groene glazenmaker. Zij hadden de soort namelijk als doelsoort in het beleid opgenomen.

In de directe omgeving van Groningen zijn een aantal populaties aanwezig, waarvan de populatie nabij Harkstede (Woudbloem) het dichtst in de buurt is gelegen van de nieuwe vindplaats. Nu maar afwachten of hier een stabiele populatie kan ontstaan.

Roelof Jan Koops

Pas uitgeslopen Groene glazenmaker

Foto :C. Brochard